

NORGES BANK

Finansdepartementet
Akersgata 40, Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Dato: 15. november 2022
Deres ref.: 22/3519-2
Vår ref.: 22/06675

Norges Banks vurdering av behov for en gjennomgang av statens likviditetsstyring

Vi viser til brev av 3. oktober 2022 der Finansdepartementet ber om Norges Banks vurdering av tiltak for å bedre effektiviteten i pengemarkedet, herunder om det er behov for en nærmere gjennomgang av statens likviditetsstyring. Finansdepartementet ber samtidig Norges Bank om å vurdere om det er hensiktsmessig å øke antall oljeskatteperioder.

Statens likviditetsstyring

Norges Bank støtter en samlet gjennomgang av ulike sider ved statens likviditetsstyring med sikte på å bedre effektiviteten i det norske pengemarkedet. Hvordan staten styrer sin likviditet er viktig for aktørene i pengemarkedet og er av stor betydning for Norges Banks styring av samlet likviditet i banksystemet.

Siden staten har konto i Norges Bank, påvirker statlige inn- og utbetalinger likviditeten i banksystemet. Norges Bank motvirker bevegelsene ved å låne ut eller trekke inn reserver fra bankene, slik at de kortsiktige rentene i pengemarkedet ligger nær styringsrenten. Nivået på likviditeten før Norges Banks transaksjoner med banksystemet kalles strukturell likviditet. Pengemarkedsrenter med lengre løpetid blir påvirket av statlige betalinger ved at bankene ønsker å tilpasse seg framtidige endringer i strukturell likviditet. Det er flere problemstillinger som kan utredes for å bedre statens likviditetsstyring og gjøre pengemarkedet mindre påvirket av statlige betalinger. Eksempler på slike problemstillinger kan være:

- Undersøke mulighetene for i større grad å samkjøre statlige inn- og utbetalinger slik at de går gjennom banksystemet på samme tid. Da vil betalingene gå mot hverandre og bedre jevne ut likviditeten i banksystemet
- Se statens lånebehov og statsgjeldsforvaltningen i sammenheng med nivået på statens kontantbeholdning og utviklingen i likviditeten i banksystemet
- Utrede om det kan og bør gjøres endringer i gjennomføringen av Petroleumsfondsmekanismen

Norges Bank foreslår at det settes ned en arbeidsgruppe ledet av Finansdepartementet med deltagere fra Finansdepartementet, Norges Bank og eventuelt andre deler av forvaltningen som det er naturlig å ha med. Banker og andre fra finansnæringen kan involveres på de områdene der det er aktuelt å be om deres innspill. Et mer detaljert mandat for denne arbeidsgruppen må utformes.

Antall oljeskatteperioder

Staten krever i dag inn skatt fra oljeselskapene gjennom 6 årlige skatteperioder. Disse skatteinnbetalingene har nå blitt så store at det har ført til forstyrrelser i pengemarkedet rundt forfallene. Innbetalingenes størrelse har også gjort det utfordrende for selskapene og bankene å gjennomføre betalingsoppgjøret på én dag, slik at betalingene må gjøres over flere dager.

Når det er store skatteforfall, faller likviditeten i banksystemet. Når Norges Bank sørger for at det er nok likviditet i systemet ved å tilby bankene lån mot sikkerhet i verdipapirer, går dette på bekostning av bankenes likviditetsdekning (LCR). Det skyldes at sikkerhetene Norges Bank godtar i hovedsak er de samme som bankene bruker til å oppfylle LCR. For å opprettholde tilstrekkelig LCR-dekning ved fall i strukturell likviditet, låner bankene inn store beløp på lengre løpetider i pengemarkedet. Dette har ført til store svingninger i pengemarkedsrentene de siste årene.

De store skatteforfallene fører også til et stort behov for omfordeling av likviditet. Utenlandske banker som er aktive i pengemarkedet og som har et behov for kroner, men som ikke har låneadgang i Norges Bank, må finne motparter som kan låne ut. Det er dyrt for de norske bankene å låne ut på grunn av regulatoriske krav. Dette har i perioder gitt betydelige utslag i pengemarkedsrentene.

Norges Bank mener det er hensiktsmessig å øke antall skatteperioder, slik at samlet petroleumsskatt fordeles på flere innbetalinger. Det kan bidra til at fallene i strukturell likviditet bli mindre og bunnivået for strukturell likviditet blir høyere. Det vil bidra til at bankene ikke har behov for å låne inn like mye, og det vil bli mindre behov for å omfordele likviditet. Flere skatteperioder vil derfor kunne bidra til å dempe utslagene i pengemarkedet i forbindelse med innbetaling av oljeskatt.

Med hilsen

Ketil Johan Rakkestad
Fungerende Direktør Markeder og IKT

Knut Kolvig
Fungerende Direktør

*Elektronisk signert / Signed electronically:
15.11.2022, Ketil Johan Rakkestad*